

gemeente
Haarlemmermeer

nota van B&W

Onderwerp Concept-beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk Haarlemmermeer

Portefeuillehouder drs. Marja Ruigrok, mr. Mariëtte Sedee-Schuitemaker
Collegevergadering 8 december 2020
Inlichtingen Ir. Annemarie Lodder
Registratienummer 2020.0003150

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college heeft besloten om:

1. het concept-beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk Haarlemmermeer vast te stellen;
2. het ontwerpbesluit en bijbehorende stukken gedurende een periode van zes weken ter inzage te leggen;
3. deze nota ter informatie te zenden aan de raad.

2. Samenvatting

Om de kwaliteiten van de ringdijk en ringvaart te borgen hebben wij een concept-beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk Haarlemmermeer laten opstellen en willen wij dit laten vaststellen. Op en langs de ringdijk en ringvaart zullen in de toekomst telkens nieuwe ingrepen plaatsvinden. Denk aan de nieuwe brug voor de hoogwaardig openbaarvervoerlijn in Lisserbroek, de vervanging van het aquaduct van de A4, mogelijk nieuwe fietsbruggen (kruisend of parallel aan de dijk), vervangende nieuwbouw in de dorpen etc. Op dit moment worden ad hoc uitgangspunten voor dergelijke ingrepen ontwikkeld en meegegeven. Van belang is dat er een vastgesteld kader komt van waaruit richtlijnen meegegeven kunnen worden aan al die verschillende ontwikkelingen opdat de ringdijk en ringvaart daadwerkelijk een krachtig landschappelijk en stedenbouwkundig geheel worden en blijven.

In het concept-beeldkwaliteitsplan worden de dijk en de vaart benaderd als een samenhangende structuur in relatie met hun omgeving. Het concept-beeldkwaliteitsplan beschrijft de tien ambities voor het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van de 60 kilometer lange ringdijk en ringvaart. De ringdijk loopt tot aan de voetsloot onderaan de dijk en in een aantal gevallen tot aan de oude veldwegen in het oude land. Deze ambities dienen te worden meegenomen bij elke ontwikkeling die aan de dijk of vaart raakt. Ze bieden ruimte om in overleg tussen de initiatiefnemers, de gemeente Haarlemmermeer en de welstandcommissie tot maatwerk te komen bij concrete ontwerpogaven en de vertaling in andere beleidsstukken, zoals de omgevingsvisie.

Het concept-beeldkwaliteitsplan dient als toetsing én inspiratie voor alle mogelijke ontwikkelingen die nu en in de toekomst op of aan de dijk en de vaart gaan plaatsvinden. Het vormt een uitgangspunt voor vergunningverlening voor gebouwen en bouwwerken die door de Commissie Welstand getoetst worden. Het concept-beeldkwaliteitsplan wordt opgenomen in het Welstandsbeleid van onze gemeente en de toekomstige Nota Ruimtelijke Kwaliteit van onze gemeente. Het concept-beeldkwaliteitsplan wordt vastgesteld door de raad. Aangezien in rijksregelgeving diverse zaken inmiddels vergunning vrij zijn, die echter wel impact kunnen hebben op de ruimtelijke kwaliteit en kernwaarden van de ringdijk en ringvaart, is het van belang ook inspiratie te bieden hoe bewoners en bedrijven kunnen omgaan met hun (verbouw)bouwplannen. Hiervoor zijn de ontwikkelprincipes opgesteld, die vastliggen in een bijlage bij het concept-beeldkwaliteitsplan. Deze bieden inspiratie specifiek voor de verschillende kernen langs de ringdijk ter verdere versterking van het karakter van de ringdijk en ringvaart en hoe hier bij ingrepen op ingespeeld kan worden.

De waardering voor het ringvaartlandschap als geheel neemt toe. Een landschap waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd, met een sterk verhaal en tot de verbeelding sprekend erfgoed. Het concept- beeldkwaliteitsplan schetst nu de unieke kans om door blijvende aandacht voor de ringdijk en ringvaart de betekenis te vergroten en deze te benoemen tot Ringpark Ringvaart. Een herkenbaar en gewaardeerd landschap op de schaal van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Een doorgaande dijk die zelf een sterke route is en veel diverse rondjes mogelijk maakt in de polder en de landschappen om ons heen. Een doorgaande vaart die een belangrijke schakel vormt in het waternetwerk van de MRA en de Hollandse plassen.

Het concept-beeldkwaliteitsplan schetst een koers voor een mooiere en sterkere ringvaartzone. Het streefbeeld is een Regionaal Ringpark dat bijdraagt aan de leefbaarheid van dit deel van West-Nederland. Deze koers vraagt om betrokkenheid van vele partijen, zowel overheden als particulieren. De kunst is dat uiteenlopende groepen zich in deze ontwikkeling herkennen en hun steentje willen bijdragen. Door het concept-beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk Haarlemmermeer zes weken ter inzage te leggen en aan diverse partijen toe te sturen, willen we reacties vragen op het idee van een mooiere en sterkere ringvaartzone.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Het concept-beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk gaat over de vraag hoe planinitiatieven langs de ringdijk kunnen bijdragen aan de uitstraling en kracht van de ringvaartzone, het hele gebied van vaart, dijk met kruin en talud en het zichtbare achterliggende gebied. Op en rond de ringdijk vinden allerlei ontwikkelingen plaats, de vervanging of nieuwbouw van bruggen, woningen en bedrijven. Het concept-beeldkwaliteitsplan biedt voor bebouwing en bruggen inspiratie, maar ook toetsbare aandachtspunten. Wanneer initiatiefnemers vroeg in het proces van vervanging of nieuwbouw het concept-beeldkwaliteitsplan gebruiken, ontstaat ook meer duidelijkheid over de aandachtspunten waaraan getoetst zal worden in de specifieke opgave. In de bijlage 'Ringdijk en ringvaart, ontwikkelprincipes. Inspiratie voor ontwikkelingen' wordt meer inspiratie geboden voor bebouwing langs de ringdijk. Dit is verder uitgewerkt en nog meer afgestemd op de karakteristieken per kern. Dit is bedoeld als inspiratie voor eigenaren/ bewoners. De bestemmingsplannen wijzigen niet door dit concept- beeldkwaliteitsplan en blijven onverkort gelden. Bij eventuele afwijkingen van een bestemmingsplan gelden deze ambities en aandachtspunten respectievelijk als inspiratie en toetsing voor de ruimtelijke kwaliteit van de ringvaartzone.

De openbare ruimte van de ringdijk en ringvaart

De beeldkwaliteit wordt niet alleen bepaald door de bebouwing en objecten langs de dijk, maar ook door de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Bij uitvoering van het programma ringdijk en ringvaart, het vervolg op de 'Visie ringdijk en ringvaart' (2017.001195), wordt nu al gestreefd naar een herkenbare inrichting van de ringdijk, in het materiaalgebruik, het straatmeubilair, passantensteigers en het groen. Doel is om de publieke zaken op de dijk, zoals banken, picknickplekken, openbare steigers, een mooie en herkenbare uitstraling te geven. Zo ontstaat voor passanten meer duidelijkheid en ruimte om te stoppen en genieten van de omgeving. De inrichtingselementen zijn opgenomen in het concept-beeldkwaliteitsplan (onder andere de speciale ringvaartbanken). Het gaat niet alleen om de losse elementen, maar ook om een consequente toepassing van deze materialen. In de visie ringdijk en ringvaart was daarom al een wegprofiel opgenomen. In het concept-beeldkwaliteitsplan is dit verder uitgewerkt. In de komende jaren is het van belang deze zaken op te nemen bij de herziening van de Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR), zodat de langdurige instandhouding van de herkenbare inrichting van de ringdijk geborgd wordt.

Beheer van de oever en de berm

De aanleiding voor het opstellen van de 'Visie ringdijk en ringvaart' was de brief van de zeven dorpsraden uit 2014, met onder andere klachten over het beheer en verrommeling. Het beheer van de ringdijk ligt niet echter alleen bij onze gemeente. Het hoogheemraadschap van Rijnland (Rijnland) is eigenaar van de dijk en zij maaien de oever en berm van de dijk tweemaal per jaar. Dit is afgestemd op de instandhouding van de dijk als waterkering. Naar aanleiding van de brief van de dorpsraden zijn afspraken gemaakt over dit beheer en opgenomen in een convenant tussen de gemeente en het hoogheemraadschap. De klachten zijn wel verminderd, maar niet voorbij en het beeld is nog niet optimaal. Om het beeld van de ringdijk verder te verbeteren kan het beheer voor het geheel of enkele delen geïntensiveerd worden. Hier komen we mogelijk met een voorstel op terug bij de Voorjaarsnota 2021.

Wat is de aanleiding, context?

In 2017 is de 'Visie ringdijk en ringvaart' door de raad vastgesteld. Een van de ambities in de visie is het behouden en versterken van de identiteit, herkenbaarheid en beleefbaarheid van de ringdijk en ringvaart. In het verlengde hiervan heeft SteenhuisMeurs een onderzoek gedaan naar de historie en het erfgoed op de ringdijk en ringvaart. Het resultaat, het 'Narratief en kernwaarden' heeft geleid tot opname van de kernwaarden in de 70% versie van de omgevingsvisie, en een voorstel voor het aanwijzen van een tiental extra objecten langs de ringdijk als erfgoed. Dit zijn objecten en panden die samen met de bestaande monumenten langs de dijk het verhaal van het ontstaan en de ontwikkelingen beleefbaar maken. De raad heeft het onderzoek "Narratief en kernwaarden" in oktober ontvangen als bijlage bij een brief over het vervolg van de procedure voor het aanwijzen van monumenten (brief van 7 oktober 2020, kenmerk De volgende stap is het opstellen van een concept-beeldkwaliteitsplan voor de ringvaart en ringdijk.

De analyse van de ringvaartzone, zoals verwoord in het concept-beeldkwaliteitsplan, laat een fascinerend landschap zien met een meervoudige betekenis als:

- structurerend gegeven binnen de metropoolregio van Amsterdam (MRA) en een kans voor de ruimtelijke ontwikkelingen;
- als schakel in het watersysteem, het recreatieve netwerk en de ecologische structuur;
- woon-, werk- en ontspanningsmilieu.

De ontwikkeling van de ringvaartzone bevindt zich in een spannende fase. De jarenlange inspanning om de publieke betekenis van de ringvaart onder de aandacht te brengen begint zijn vruchten af te werpen. De 'Visie ringdijk en ringvaart' vormt hiervoor de basis. Hierin zijn de ambities vastgelegd en vervolgens zijn in diverse documenten de kwaliteiten en kansen verder

in kaart gebracht. Deze documenten hebben bijgedragen aan een bredere waardering voor de ringvaartzone. Het accent verschuift van de (civiel)technische betekenis van de ringvaartzone naar een waardering voor het ringvaartlandschap als geheel. Een landschap waar gewoon, gewerkt en gerecreëerd wordt, met een sterk verhaal en tot de verbeelding sprekend erfgoed.

In en rond de ringvaartzone staan vele ontwikkelingen op stapel, zoals herbestemming en transformatie, uitbreiding van woningen en bedrijven, verkeerskundige ingrepen en de toename van recreatief gebruik en toerisme. Daarnaast vragen klimaatadaptatie en biodiversiteit dringend aandacht. Nu is het juiste moment om al die ontwikkelingen in te zetten en te gebruiken om de ringvaartzone sterker en mooier te maken. Aan de hand van tien ambities is uitgewerkt hoe alle ontwikkelingen kunnen en moeten bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteiten en gebruiksmogelijkheden van de ringvaartzone.

Welk doel wordt nagestreefd?

Ringpark Ringvaart

Afgelopen jaren zijn verschillende publicaties over de ringdijk en ringvaart verschenen. Van onze gemeente en van enthousiaste particulieren. De waardering voor het ringvaartlandschap als geheel neemt toe. Een landschap waarin wordt gewoon, gewerkt en gerecreëerd, met een sterk verhaal en tot de verbeelding sprekend erfgoed. Het concept-beeldkwaliteitsplan schetst nu de unieke kans om door blijvende aandacht voor de ringdijk en ringvaart de betekenis te vergroten en deze te benoemen tot Ringpark Ringvaart. Een herkenbaar en gewaardeerd landschap op de schaal van de MRA. Een doorgaande dijk die zelf een sterke route is en veel diverse rondjes mogelijk maakt in de polder en de landschappen om ons heen. Een doorgaande vaart die een belangrijke schakel vormt in het waternetwerk van de MRA en de Hollandse plassen.

Het concept-beeldkwaliteitsplan vormt een toetsingskader dat op basis van korte teksten en beelden inzicht geeft in de gewenste toekomstige ruimtelijke kwaliteit van ontwikkelingen langs de ringdijk en ringvaart. Daarnaast is het ook een praktisch document dat antwoorden geeft op uitwerkingsvraagstukken op verschillende schaalniveaus. Het biedt ruimte waar het kan en schept heldere regels waar dat moet. Het concept-beeldkwaliteitsplan is tot stand gekomen in nauw overleg met een klankbordgroep van experts. Hierin zaten onder andere de provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.

De ontwikkelprincipes (tweede bijlage bij deze nota) zijn een bijlage bij het concept-beeldkwaliteitsplan. Ze geven per kern een verdere invulling van het concept-beeldkwaliteitsplan. Deze zijn bedoeld als inspiratie voor initiatiefnemers.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Om de continuïteit en beleefbaarheid van de ringvaartzone te vergroten zijn in het concept-beeldkwaliteitsplan tien ambities geformuleerd waarop de inpassing in het bestaande landschap is gebaseerd. Ze worden verder uitgewerkt in landschappelijke en architectonische aandachtspunten en benoemen kansen die kunnen bijdragen aan het versterken van de ringdijk en ringvaart als samenhangende, herkenbare landschappelijke structuur. De ambities zijn gerangschikt naar drie overkoepelende thema's. Het eerste thema is de structurerende ring, waarbij het gaat om herkenbaarheid en continuïteit van de dijk en vaart. De duurzame ring is het tweede thema, waarbij het gaat om klimaatadaptatie, biodiversiteit en lokale kringlopen. Als laatste de uitnodigende ring, waarbij het gaat om ruimte te maken voor (recreatief) gebruik voor bewoners en passanten.

De tien ambities

In het kort worden de ambities hier genoemd, in het concept-beeldkwaliteitsplan zijn deze nader uitgewerkt en voorzien van aansprekende tekeningen en foto's.

De structurerende ring

Ambitie 1: werk aan een Regionaal Ringpark

De ringdijk en ringvaart liggen te midden van diverse landschappen en steden. Versterk de recreatieve en ecologische verbindingen van de ringvaart met de landschappen in de omgeving en in de polder. Dit biedt nieuwe kansen voor ommetjes over land en water.

Ambitie 2: versterk de continuïteit van de ringvaartzone

De kracht van de ringvaartzone ligt in de grote maat en schaal. Voor de herkenbaarheid is continuïteit in de grondvorm, de routes, het water en de oever van belang. Dit draagt ook bij aan een rustig en aansprekend beeld.

Ambitie 3: maak de vormgeving van de dwarsrelaties ondergeschikt aan de kracht en continuïteit van de ringvaart

Van belang is dat de vormgeving van (nieuwe) bruggen en viaducten de continuïteit van de ringvaart en ringdijk respecteren en met zorg worden vormgegeven.

Ambitie 4: versterk de opbouw van het bebouwingslint

De essentie van de bebouwing in de ringvaartzone ligt in het ritme van de 19 dorpen, de afwisseling van de bouwvolumes, de doorkijken tussen de bebouwing en de opbouw van de individuele bebouwing.

De duurzame ring

Ambitie 5: geef ruimte aan klimaatadaptatie

Door klimaatverandering ontstaan andere wensen voor het watersysteem van de ringvaart. Hevige regenval vraagt om vergroting van de bergingscapaciteit in de polder en periodes van droogte maken het belangrijk om water vast te houden. Hier kan op ingespeeld worden op een wijze die typisch bij de ringvaartzone hoort, namelijk met herstel en verbreding van de voetsloten van de ringdijk.

Ambitie 6: zorg voor meer biodiversiteit

De ringvaartzone vormt een ecologische schakel tussen landschappen om ons heen en de polder. Op verschillende wijzen kunnen ingrepen in en langs de ringvaart en ringdijk bijdragen aan meer biodiversiteit.

Ambitie 7: stimuleer korte omlopen

Langs de ringdijk en in de polder worden diverse producten gemaakt. Kleinschalige verkooppunten van polderproducten dragen bij aan de aantrekkelijkheid van de ringvaartzone.

De uitnodigende ring

Ambitie 8: speel de zone tussen weg en water zoveel mogelijk vrij

Zicht op het water vanaf de ringdijk is een grote kwaliteit. Deze oeverruimtes zoveel mogelijk vrijhouden is daarom van groot belang.

Ambitie 9: leg recreatieve voorzieningen aan op betekenisvolle plekken in het landschap
Langs de ringdijk bevinden zich verschillende plekken met historie en betekenis, zoals de gemalen en de forten. Dit zijn mooie aanleidingen om er rustplekken te maken, zodat de identiteit en eigenheid van de ringvaartzone beter beleefd kan worden.

Ambitie 10: zoek ruimte voor verdere programmering

De ringdijk en ringvaart worden druk gebruikt. Toch blijkt het soms mogelijk meer ruimte te maken, zoals het Ringdijkpark bij Aalsmeerderbrug, of de rustplekken die aan de ringvaart in het Amsterdamse Bos zijn gemaakt.

3.3 Wat mag het kosten?

Aan de uitvoering van dit voorstel zijn, naast de beschikbare ambtelijke capaciteit, geen kosten verbonden.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Het concept-beeldkwaliteitsplan wordt onderdeel van het welstandsbeleid. De raad is bevoegd welstandsbeleid vast te stellen. De bevoegdheid om een omgevingsvergunning te verlenen en daarbij de toets van een aanvraag aan het welstandsbeleid ligt bij het college. De wethouder Ruimtelijke Ordening, Milieu en Agrarische Zaken is het eerste aanspreekpunt binnen het college. De wethouder Economie & Innovatie, Verkeer & Vervoer en Cultuur is eerste aanspreekpunt voor het beter beleefbaar maken van de ringdijk met het erfgoed en bestaande en nieuwe monumenten en voor het terugdringen van doorgaand verkeer en parkeren op de ringdijk.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?

Voorgeschiedenis en participatie

Bij het opstellen van de 'Visie ringdijk en ringvaart' heeft vanaf 2015 tot 2017 een uitgebreid participatieproces plaats gevonden. In elk dorp aan de vaart is een informatieavond geweest en hebben bewoners, die in grote getale kwamen opdagen, kunnen meepraten over de kwaliteiten, knelpunten en kansen in hun deel van de dijk.

Bij het opstellen van de waardering voor het erfgoed heeft ook participatie plaatsgevonden in juni 2019. Hier zijn de bewoners gevraagd naar hun verhalen. Ook hiervan zijn verslagen gemaakt. Recent is de raad hiervan op de hoogte gesteld met een brief (kenmerk X2020.04758 Informatie over monumentenaanwijzing ringvaart ringdijk). Ook bij de inrichting van de openbare ruimte langs de dijk is per dorp geparticipeerd in 2018 en 2019.

Op basis van alle inbreng die de afgelopen jaren geleverd is en met een beperkte klankbordgroep is het concept-beeldkwaliteitsplan opgesteld. In de klankbordgroep zaten experts van de Welstandscommissie, het Podium voor Architectuur, Meerhistorie/erfgoedcommissie, de provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.

Communicatie

Het concept-beeldkwaliteitsplan wordt zes weken ter inzage gelegd. Bij de ter inzagelegging sturen wij het toe aan de dorpsraden langs de ringdijk, de tien gemeentes aan de overzijde van de ringvaart, het hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Noord-Holland. Via Informeer zullen ondernemers en belanghebbenden gewezen worden op het concept-beeldkwaliteitsplan.

Juridische aspecten

Het concept- beeldkwaliteitsplan is een addendum op de Welstandsnota (RV 2020.0002340) en geeft een nadere invulling van de welstandscriteria voor dit (deel)gebied. Het concept-beeldkwaliteitsplan wordt door het college vrijgegeven voor inspraak. Dit concept zal zes weken ter inzage liggen. Na vaststelling van het definitieve beeldkwaliteitsplan door de raad met inachtneming van de ingekomen zienswijzen, zal de Welstandscommissie dit als toetsingskader gaan gebruiken.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad/het college over de voortgang worden geïnformeerd?

De raad krijgt het definitieve beeldkwaliteitsplan ter vaststelling toegezonden. De raad wordt op de hoogte gehouden middels de reguliere jaarverslagen van de Welstandscommissie.

3.7 Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?

Het regionale Ringpark Ringvaart zal ter sprake worden gebracht in het platform Ruimte van de MRA/ stuurgroep Metropolitaan landschap. Daarnaast zal het concept-beeldkwaliteitsplan en de ambities die hieruit spreken, besproken worden met de bestuurder(s) van het hoogheemraadschap van Rijnland, een belangrijke partner in deze aangezien zij eigenaar van de ringdijk en ringvaart zijn.

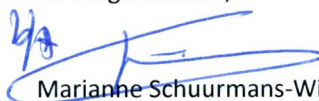
4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

b/a

drs. Carel Brugman

de burgemeester,

Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n):

- De verbindende ring, concept-beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk Haarlemmermeer.
- Ringvaart en ringdijk, ontwikkelprincipes, Inspiratie voor ontwikkelingen